

ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕЯКИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ
САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ
МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ

Дубінін С.І., Ваценко А.В., Пілюгін В.О., Улановська-Циба Н.А.,

Передерій Н.О., Рябушко О.Б., Овчаренко О.В.

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Анотація. У статті висвітлюються питання впровадження технологій управління самостійною роботою студентів на кафедрі медичної біології. Розглянуті методи і принципи проведення самостійної підготовки студентів, акцентована увага на перевагах та недоліках, проаналізовані шляхи їх вирішення.

Ключові слова: самостійна робота, технології управління, кредитно-модульна система, медична біологія.

На сучасному етапі розвитку професійної освіти, в умовах кредитно-модульної системи навчання, у вищих медичних навчальних закладах ставляться акценти на сучасні технології управління навчанням. Технології управління навчанням включають: технології управління знаннями, самостійною роботою, практичною роботою, аудиторною та поза-аудиторною роботою, контролем якості знань, умінь та навичок. Управління знаннями – систематизований процес ідентифікації, використання і передачі знань, які учасники освітнього процесу можуть удосконалювати і застосовувати на практиці. Застосування технологій управління знаннями передбачає реалізацію принципів самоорганізації та самоконтролю при викладанні теоретичних дисциплін.

Управління знаннями включає такі компоненти:

- стимулювання процесу набуття знань;
- добір та акумулювання найбільш вагомих джерел інформації;
- збереження, класифікація, трансформація знань;
- забезпечення доступності знань;

- розповсюдження та обмін знаннями;
- використання знань в освітньому процесі;
- створення документів, баз даних і програм;
- забезпечення оцінювання та захист знань.

Технології управління самостійною роботою студентів - один з основних напрямків в сучасній підготовці спеціалістів. Це цілеспрямований та організований процес набуття необхідних знань, формування вмінь та навичок. Урізноманітнення, розширення, поглиблення самостійної роботи студентів веде до підвищення її результативності. Викладач і студент стають рівноправними суб'єктами навчального процесу. Це в свою чергу вимагає пошуків нових форм навчальної роботи, які б корегували психолого-педагогічні, організаційні, методичні засоби забезпечення самостійної роботи студентів. В умовах кредитно-модульної системи навчання, студенти завжди мають можливість отримати допомогу викладача і об'єктивну оцінку своєї діяльності. Дуже важливо, щоб ця допомога і контроль з боку викладача не пригнічували ініціативу студента, а навпаки, заохочували і привчали до самостійного планування, організації та контролю навчальної діяльності.

Самостійна робота студентів передбачає: використання різних літературних джерел інформації, відеоматеріалів, конспектування, підготовку до практичних занять, написання рефератів, доповідей, підготовку до складання підсумкового модульного контролю, підготовку до участі у конференціях, олімпіадах, тощо.

Самостійна робота студентів повинна забезпечувати:

- 1) системність знань та засобів навчання;
- 2) володіння розумовими процесами;
- 3) мобільність і критичність мислення;
- 4) володіння засобами обробки інформації;
- 5) здатність до творчої праці.

Науково-технічний прогрес вимагає від спеціалістів високої якості знань, навичок і вмінь. При незмінних термінах навчання студенти повинні опанувати набагато більший об'єм наукової інформації, який необхідно буде вміти застосовувати в подальшій роботі. А це, в свою чергу, потребує від майбутніх лікарів збільшення активності, самостійності та творчого підходу в здобуванні знань.

З метою вдосконалення навчального процесу та підвищення якості засвоєння матеріалу розроблені технології управління самостійною роботою студентів, які в умовах кредитно-модульної системи, повинні бути спрямовані на відбір необхідної кількості теоретичних знань, уміння систематизувати навчальний матеріал, оволодіння засобами отримання інформації і спонукання до творчої праці.

Одним із напрямків технологій управління в сучасних умовах є створення бази знань з предмету та вільний доступ до неї студентів. На кафедрі медичної біології створена база знань, яка включає розроблені та видані типографським друком посібники з основних розділів навчальної дисципліни, бази тестових завдань різних рівнів складності, що створені на кафедрі та надані Центром тестування, бази ситуаційних та типових задач. Ці матеріали, студенти опрацьовують під час самостійної підготовки до практичних занять, складання модульного контролю, іспиту, тощо. Дані матеріали розміщені на офіційному сайті академії. На нашу думку, такі матеріали орієнтують студентів та допомагають їм одержати необхідні знання з дисципліни в широкому колі інформаційного простору.

При викладанні медичної біології, в умовах кредитно-модульної системи, необхідним є поєднання творчих зусиль викладачів, які виступають у ролі консультантів та студентів, які навчаються. Організація навчання на кафедрі медичної біології, за умов застосування технологій управління знаннями, дозволяє ліквідувати деякі протиріччя:

- 1) між великим об'ємом професійних знань, якого вимагає сучасний рівень підготовки фахівців і обмеженим часом на вивчення навчальних дисциплін;
- 2) між можливістю та необхідністю вдосконалення навчального процесу за рахунок використання технологій управління знаннями;
- 3) між необхідністю розвитку інформації та використанням технологій навчання і методики ефективного планування з послідуочим застосуванням їх в навчальному процесі з метою управління знаннями студентів.

Контроль якості знань студентів є одним із елементів технологій управління навчанням, а також - це найважливіший компонент педагогічної системи і частина учбового процесу. В адекватному оцінюванні якості підготовки спеціалістів повинні бути зацікавлені всі об'єкти навчального процесу. Оскільки, кількісна і якісна оцінка засвоєння знань визначають рівень підготовки спеціалістів. Без систематичного, відповідного за об'ємом і оптимального за часом здійснення, принципа зворотнього зв'язку, не може йти мови про якість освіти. Методи контролю самостійної роботи зумовлюють її результативність і можуть бути реалізовані через такі види діяльності: відповідь на контрольні тестові питання, перевірка конспекта, перевірка реферата, перевірка рішення ситуаційних задач, перевірка виконаних індивідуальних завдань.

Самостійна робота має низку своїх переваг і недоліків. До переваг слід віднести: можливість займатися нею у будь-який вільний час, індивідуальний вибір методу навчання в залежності від особистісних уподобань. З іншого боку існують і недоліки, а саме: не завжди можна покластися на організованість і відповідальність студентів; можуть виникнути проблеми з доступом до необхідних джерел інформації; критичної оцінки результатів навчання. Для отримання високих результатів самостійної роботи студентам необхідно планувати і організовувати її, та поєднувати з лекціями, практичними або семінарськими заняттями. В свою чергу, викладачі повинні

висвітлювати провідні ідеї, актуальні питання сучасної науки, розглядати складні для самостійного опанування матеріали, використовувати такі методи навчання, в яких поєднується теорія і практика, які будуть сприяти формуванню у студентів творчого підходу, залучати до колективної пізнавальної діяльності і дискусій.

Самостійна робота є важливим етапом розв'язання навчально-пізнавальних завдань, які розглядалися на лекціях, практичних та семінарських заняттях, та виносяться на самостійне вивчення. Для студентів ця робота дає можливість проявити самостійність, ініціативність, дисциплінованість, відповідальність, які необхідні майбутнім лікарям у подальшій професійній діяльності. Управління та правильна організація самостійної роботи студентів сприяє засвоєнню ними необхідної навчальної інформації з предмету, формує в них навички самостійного планування і засвоєння матеріалу, передбаченого освітньо-кваліфікаційними вимогами до спеціалістів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бордовская Н.В. Педагогика [Електронний ресурс] / Бордовская Н.В., Реан А.А. – СПб, Питер, 2006. – 249 с. – Режим доступа: <http://ruaboff.com.ua/publ/8-1-0-109>
2. Горшунова Н.К. Інноваційні технології в підготовці лікаря в системі безперервної професійної освіти / Горшунова Н.К. // Фундаментальні дослідження. – 2009. - № 2. – С. 87-88.
3. Нейко Є.М. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів при вивченні фундаментальних дисциплін / Є.М. Нейко, Л.В.Глушко, Г.М. Ерстенюк // Медична освіта. – 2004. - №1.- С.13-14.
4. Стрельников В.Ю. Педагогічні основи забезпечення особистого та професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. – Полтава, 2002. - Книга 2. – с.145.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи / Фіцула М.М. – Київ : Академвидав, 2006. – С.148-159.